

xx.12.2022

Til Finansdepartementet

HØRINGSUTTALELSE FRA NETTVERK FJORD- OG KYSTKOMMUNER - GRUNNRENTESKATT PÅ HAVBRUK

1. Innledning

Nettverk fjord- og kystkommuner (NFKK) viser til høring 28. september 2022 fra Finansdepartementet, om forslag om å innføre grunnrenteskatt på havbruk.

NFKK er et tverrpolitisk nettverk som representerer 78 kommuner, fra Hammerfest i nord til Farsund i sør. Våre medlemmer er lokalisert langs kysten og kjennetegnes ved at de er vertskap for oppdrettsnæringen. Totalt utgjør de godt over 80 prosent av samlet produsert biomasse i Norge. NFKK har til hovedformål å synliggjøre og påvirke i saker som er relevante for kommuner langs kysten.

Kyst- og fjordkommunene er svært bekymret over hvordan forslaget om innføring av grunnrenteskatt på havbruk vil slå ut for vertskapskommunene, herunder at forslaget i liten grad er konsekvensutredet.

Bærekraftig sjømatproduksjon er en av de viktigste næringene langs kysten, og har et stort potensial for videre utvikling og vekst. Sysselsetting i- og verdiskaping fra næringen har bidratt til utvikling av kystsamfunn og til å sikre «*lys i husene*», og til inntekter til fellesskapet gjennom skatt og kjøp av tillatelser til å drive oppdrett. Aktiviteten har også bidratt til økonomiske ringvirkninger gjennom lokal leverandørvirksomheten.

For mange fjord- og kystkommuner er utviklingen av havbruksnæringen det samme som utvikling av kystsamfunnene. Det er i utgangspunktet utfordrende å skape bærekraftige samfunn basert på kompetent arbeidskraft og produktive bedrifter utenfor sentrale strøk. Noe som blant annet er godt dokumentert i stortingsmelding 18 (2016–2017) "*Bærekraftige byar og sterke distrikt*" og stortingsmelding 29 (2016–2017): "*Perspektivmeldingen 2017*". Havbruk er en av få næringer som i framtiden kan skape høyproduktive arbeidsplasser med god lønnsevne i mange kystsamfunn.

Bærekraftig utvikling av næringer som lakseoppdrett er særlig avhengig av tilrettelegging og aksept i mange lokalsamfunn på kysten. Ønsket vekst, som har stor nasjonal oppmerksomhet og prioritet,

innebærer et gjensidig behov for å redusere sårbarheten og sikre mer attraktive og velfungerende bo- og arbeidsregioner langs kysten.

Økt sjømatproduksjon vil øke behovet for kompetente arbeidstakere, som vil ha behov for lokalsamfunn som tilbyr gode skoler, trygge skoleveier, godt barnehagetilbud, et rikt kulturliv, idrettsarenaer og kritisk samfunnsinfrastruktur m.m. Havbruksnæringen må derfor bidra i utviklingen av kystsamfunnene som gjenytelse for å drive produksjon av sjømat i den kommunale sjøallmenningen. Havbrukskommunene har derfor vært tilfredse med innføringen av Havbruksfondet og produksjonsavgiften. Forslaget om grunnrenteskatt på havbruk derimot, slik det er fremlagt, frykter vi vil skade kyst- og fjordkommunenes videre utvikling.

Nettverk fjord- og kystkommuner har følgende innspill til forslaget om å innføre grunnrenteskatt på havbruk:

1. NFKK ber regjeringen igangsette konsekvensvurdering av forslaget, og ber regjeringen om å foreta nødvendige endringer i forslaget for å sikre et skattesystem som ivaretar mangfold og privat lokalt eierskap, samt sikrer langsiktige og forutsigbare rammevilkår som bidrar til økte investeringer og verdiskapning for næringen. En slik vurdering og utredning må for øvrig harmoniseres best mulig med de kommende utredninger fra hhv. «Skatteutvalget» (Rattsø) og «Havbruksutvalget» (Nøstbakken).
2. NFKK mener at den totale skattebelastningen for havbruksnæringen må utredes for å sikre utvikling, vekst og norske eierskap.
3. NFKK savner en reell diskusjon knyttet til om det faktisk er grunnlag for en grunnrente i havbruk eller om årsaken til den ekstraordinære avkastningen skyldes reguleringsrente.
4. NFKK mener at modellen for grunnrentebeskatning er unødvendig byråkratisk og vil kreve mye svært mye oppfølging for å fungere i praksis.
5. NFKK mener at modellen for grunnrentebeskatning er heftet med mye usikkerhet og gir svært uheldige virkninger på bekostning av vertskommunene, og at den foreslått modellen bidrar til sentralisering av kapital fra vertskommuner og over til sentrale strøk på Østlandet.

Under følger en nærmere redegjørelse for innspillene over.

2. Manglende konsekvensutredning

NFKK er bekymret over at forslaget ikke er grundig konsekvensutredet. Det er i liten grad adressert hvordan dette vil påvirke konkurransesituasjonen til havbruks- og sjømatproduksjonen i Norge. NFKK frykter at det i ytterste konsekvens kan medføre at ambisjonene om mer havbruk i Norge snus til det motsatte – nemlig utflagging og tap av arbeidsplasser.

NFKK er særlig bekymret for hvordan forslaget, slik det er sendt på høring, vil slå ut for utviklingen av norsk sjømatproduksjon, arbeidsplasser, verdiskapning og vertskapskommunene. Flere deler av forslaget er av begrenset beskrivelse. Dette har bidratt til usikkerhet rundt konsekvensene av forslaget. Det er svært uheldig, og ingen vet hvordan forslaget til grunnrenteskatt vil slå ut. En grundig konsekvensutredning må man kunne forvente ved slike skatteøkninger. Det er også beklagelig at forslaget fremmes før det nye skatteutvalget (Torvik-utvalget) og havbruksutvalget (Nøstbakken-utvalget) har avgitt sine vurderinger.

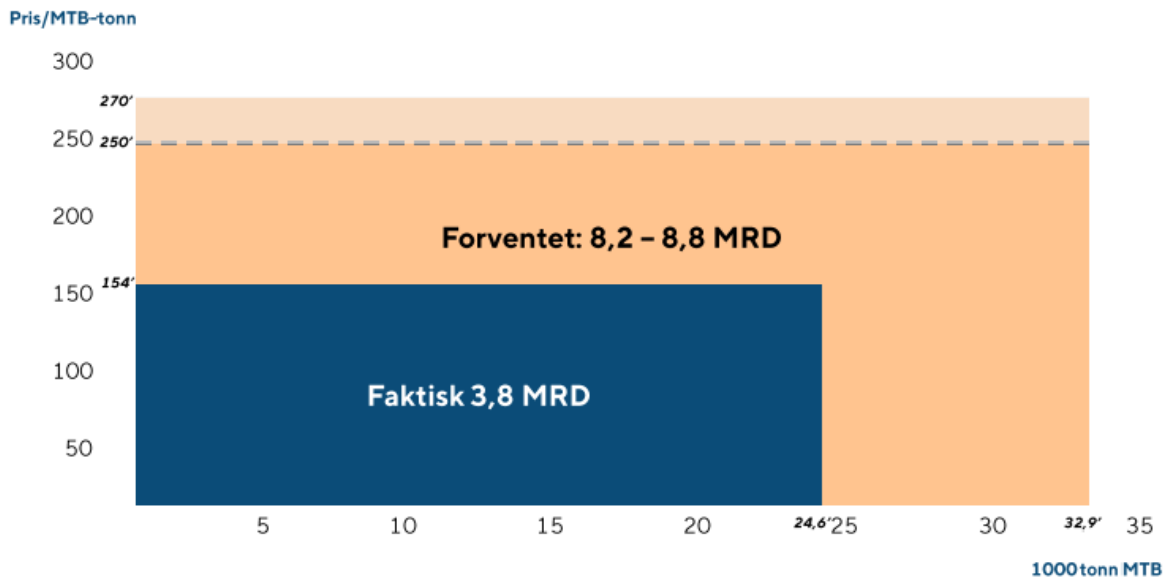
NFKK registrerer at det argumenteres for at *Havbruksskatteutvalget* (NOU 2019:18) har konsekvensutredet grunnrentespørsmålet på havbruk. Det er riktig at grunnrentespørsmålet ble vurdert. Men selve grunnrenteskattemodellen på havbruk, slik det er foreslått i forslaget, er derimot

ikke grundig vurdert. Det var heller ikke enighet i utvalget om at det eksisterer en grunnrente i havbruk. Derfor er det *svært uheldig* at man henviser til dette utvalget for å bygge oppunder argumentasjonen for modellen som er foreslått.

Det er kommunisert at skatten i hovedsak *kun* skal ramme de absolutt største havbruksaktørene. Forslaget som er sendt på høring medfører derimot at grunnrenteskatten vil ramme langt flere, og over 60 % vil mest sannsynlig komme i grunnrenteskatteposisjon.

Forslaget om grunnrenteskatt på havbruk har allerede medført store negative konsekvenser for mange kystsamfunn gjennom investeringsstopp i havbruksnæringen. Dette er investeringer som beløper seg til over 35 mrd. Kroner, og som bidrar til utvikling av arbeidsplasser og utvikling av distriktene. Investeringer som utgjør ti ganger mer enn provenyet som det er planlagt å hente ut av havbruksnæringen. I rapporten *Lakseskattens utfordringer*¹ beskrives konsekvensene av investeringsstoppen som følger; «*Frafallet av prosjekter har store ringvirkninger hos leverandører og tredjeparter. Konkret vil en stans eller utsetting bety at færre miljø og biologi prosjekter iverksettes, mindre forskning og utvikling og lavere verdiskapning langs kysten. Stans eller utsettelse av investeringer og industriprosjekter gjør også at Norge utsettes for økt konkurranserisiko dersom usikkerheten drar ut i tid*». NFKK frykter at usikkerheten og ordrestoppen i leverandørleddene vil få store negative konsekvenser både på kort og lang sikt for arbeidsplasser i leverandørindustri som i stor grad er basert lokalt.

Forslaget har også slått dramatisk ut for årets auksjon av oppdrettstillatelser. Sammenlignet med tidligere år har dette resultert i et tap av forventede inntekter. Mange vertskapskommuner har budsjettet med inntekter fra havbruksfondet inneværende år, som det opprinnelige forslaget ikke fanget opp. Dette er nå kompensert med at 800 millioner ekstra er bevilget til vertskommunene og fylkene, fra det innhentede auksjonsprovenyet.

Figur 1: Forventet proveny vs faktisk proveny fra auksjon 2022 (kilde: Kontali)

¹ Rapport utarbeidet av Junior Consulting og NHHS Consulting på oppdrag for sparebanker og næringsforeninger og næringsallianser langs kysten.

Forslaget som er sendt på høring legger opp til en grunnrenteskatt som utformes som en kontantstrømskatt. Skattbare inntekter fra laks fastsettes på grunnlag av en *normpris* som skal følge markedspris for laks (hentet fra NASDAQ-børsen). Valget om å bruke Nasdaq-prisen som normpris er svært uheldig fordi det benyttes en pris som ikke gjenspeiler den reelle prisen i markedet for laks. Forslaget om bruk av norm-pris kan gi store uønskede konsekvenser for utviklingen av norsk sjømatproduksjon. Utfordringene med normpris beskrives nærmere i punkt 5. *Nærmere om særskilte utfordringer ved forslaget om grunnrenteskatt på havbruk.*

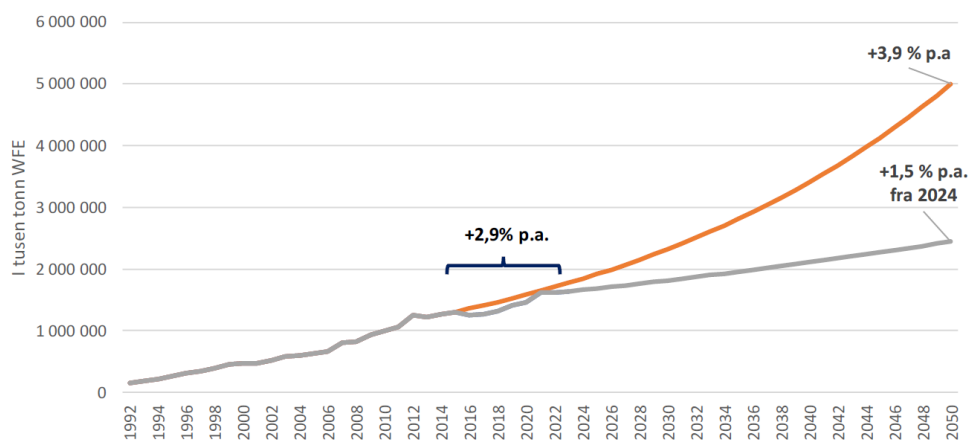
NFKK ber regjeringen igangsette konsekvensvurdering av forslaget, og ber regjeringen om å foreta nødvendige endringer i forslaget for å sikre et skattesystem som ivaretar mangfold og privat lokalt eierskap, samt sikrer langsiktige og forutsigbare rammevilkår som bidrar til økte investeringer og verdiskaping i næringen.

3. Nasjonale ambisjoner om økt sjømatproduksjon og mer videreforedling i Norge

Havbruksnæringen er av stor betydning for norsk matproduksjon og verdiskaping, og det er en nasjonal ambisjon om videre vekst. I Hurdalsplattformen slår Arbeiderpartiet og Senterpartiet selv fast at de vil «*legge til rette for videre vekst for å skape flere arbeidsplasser, mer bearbeiding, større verdiskaping og økte eksportinntekter...*». NFKK forventer derfor en politikk som bidrar til å utvikle næringen videre til det beste for vertskapskommunene og landet i sin helhet. Grunnrenteskattmodellen som er sendt på høring vil medføre det motsatte.

Norsk sjømatproduksjon anses som en av de viktigste næringene vi skal leve av i fremtiden. OECD anslår at de havbaserte næringene kan doble sitt bidrag til den globale økonomien i 2030. Mye av veksten er forventet å komme i næringer der Norge allerede har viktige fortrinn. I Havstrategien *Ny vekst, stolt historie* fra 2017 poengteres dette ettertrykkelig; «*...vi vet ikke alt om fremtiden. Det som er sikkert, er at havet blir en sentral bidragsyter til fremtidig velstand og vekst.*»

Det har lenge vært et politisk mål om femdobling av laks- og ørretproduksjon innen 2050. Slik vekstraten er nå, ser det ut til at vi bare får realisert halvparten av dette. Havbrukspolitikken har ikke bidratt til å realisere vekstmålet. Resultatet av manglende tilrettelegging er et gap mellom produksjon og tilbud som stadig blir større. Det skaper en ekstraordinær lønnsomhet i bransjen, noe som også blir brukt som argument for økt skattlegging. Under vises vekstprognosene for oppdrett av laks.

Figur 2: Utvikling av oppdrett i Norge frem mot 2050 (Kilde: Kontali)

Videre har oppdrettsselskapenes totale skattebelastning økt betraktelig de siste to årene. Først ble Solberg-regjeringens forslag til endringer i verdifastsettelse av oppdrettstillatelser videreført og forsterket. Og med forslaget om innføring av grunnrenteskatt for havbruksnæringen, øker skattebelastningen ytterligere. Det treffer særlig de lokale familieeide bedriftene som må bruke store deler av overskuddet i virksomhetene for å kunne dekke formuesskatten. NFKK mener at regjeringen må endre den nylig innførte modellen om økning av formuesskatten for lokalt- og familieeide selskaper i næringen. Denne nye modellen innebærer at auksjonsverdi på konsesjoner legges til grunn og gjør at formuesverdien skrives formidabelt opp og medfører at disse eierne må tappe selskapene for betydelig kapital for å betale formuesskatten. Dette svekker dramatisk disse selskapenes mulighet til å kunne investere både på sjø og land framover knyttet til bærekraft, teknologiutvikling og bearbeiding.

Laks og ørret blir oppdrettet i flere land enn Norge. Med det framlagte forslaget vil norsk sjømatproduksjon tape konkurransevne internasjonalt, og havbruksbedrifter kan finne det mer lønnsomt å investere utenlands. Det vil over tid redusere Norges posisjon i laksemarkedet. Sett i forhold til vekstambisjonene er det et paradoks at grunnrenteskatteforslaget, trafikklyssystemet og økningen i verdifastsettelse av oppdrettstillatelser vil bidra til at vi ikke når våre mål og ambisjoner for havbruksnæringen.

NFKK mener at den totale skattebelastningen for havbruksnæringen må utredes for å sikre utvikling, vekst og norsk eierskap.

NFKK viser ellers til vår uttale til «Havbruksutvalget» i august i år, der vi blant annet anførte:

«Endringene i verdifastsettelse, og dermed grunnlaget for formuesskatten, vil sterkt svekke selskapenes evne til å investere i bærekraftig omstilling og utvikling. Regelverket vil ikke gi likebehandling, fordi det spesielt rammer havbruksselskap med lokalt eierskap. Et uønsket resultat vil bli en betydelig omstrukturering i form av utsalg eller børsnotering, det vil svekke evnen og viljen til å bidra til bærekraftig vekst og utvikling av lokalsamfunn.

Ny verdifastsettelse på oppdrettskonsesjoner beheftes med usikkerhet om konsekvenser og likebehandling. Dermed må dette utredes nærmere. Den foreslåtte måten å fastsette verdien på, vil gi urimelige og urettferdige skattemessige utslag. Eksempelvis vil en verdsetting slik som det nå er innført være sterkt i motstrid til hele trafikklyssystemet. Det er jo ganske innlysende at en konsesjon i et produksjonsområde (PO) som nå har fått rød status og dermed blir pålagt nedtrekk, den vil ha betydelig lavere verdi enn en konsesjon i grønn PO.

Børsnoterte selskaper med utenlandske eiere som ikke betaler formuesskatt, vil ha en konkurransefordel. De vil ha høyere avkastning enn lokale, norskeide selskaper, som på sikt vil kunne presses til å selge til de børsnoterte selskapene.

Det er for øvrig verdt å vektlegge at en slik skattlegging strider med andre anerkjente skatteprinsipp, slik vi for eksempel finner det innenfor eiendomsskatten. Dette, skattlegging av oppdrettskonsesjoner, er en skatt som følger bostedsadressen til den formuende privatpersonen, mens skatteobjektet (konsesjonen) var utstedt i og/eller driftes i en helt annen kommune. Dermed er det mulig å påstå at 0,7% av formuesverdien havner i feil kommune».

4. Eksisterer det en grunnrente i havbruk?

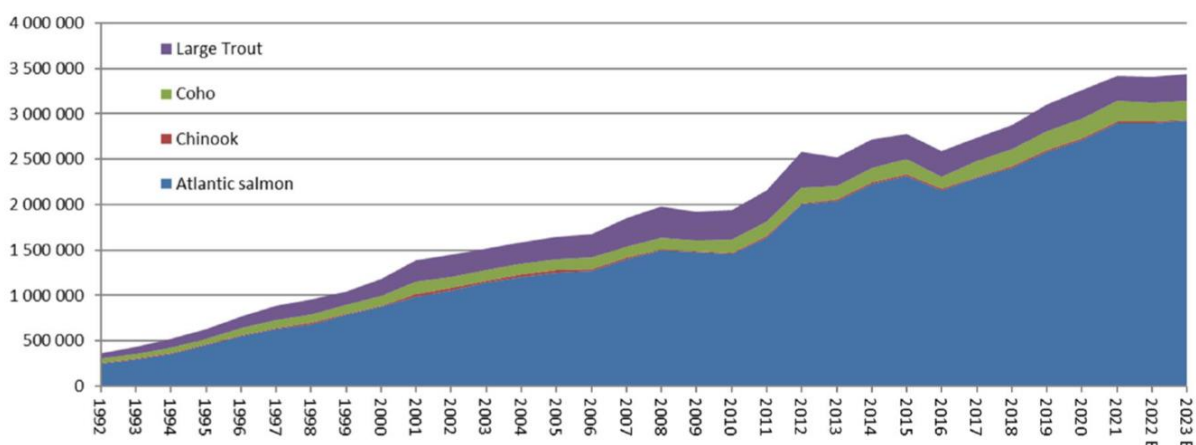
NFKK er prinsipielt imot en statlig grunnrenteskatt på havbruk. En av årsakene er at grunnrente i havbruk forveksles med en reguleringsrente. En grunnrente er en skattlegging av lønnsomhet som oppstår når næringer drar nytte av felleskapets ressurser, enten det er vind eller fossefall. En reguleringsrente, derimot, er en skattlegging av lønnsomhet som oppstår som følge av hvordan man regulerer en sektor. Det blir stadig tydeligere at det siste gjelder havbruk i Norge.

Et godt eksempel på dette er fra tiden da må man måtte ha konsesjon fra Sosialdepartementet for å etablere apotek. I denne tiden fikk få bevilgning, slik at enkelte apotek dekket store geografiske områder, med den konsekvens at apotekerne tjente svært gode penger. Reguleringen av markedet skapte altså ekstraordinær avkastning.

Oppdrettsnæringen har vært regulert siden starten, bl.a. gjennom tillatelser til å drive med oppdrett. Siden 2010 har kommersielle oppdrettstillatelser for laks og ørret steget med bare ca. 10 %. Det er reguleringen av tillatelsene og den tillatte biomassen som først og fremst er avgjørende for produksjonen, og ikke naturen i form av begrenset tilgang på sjøareal. Riktignok er det begrenset tilgang på skjermede oppdrettslokaliteter, men denne begrensningen henger også nøye sammen med nokså strenge avstandsbestemmelser mellom lokalitetene, og at man ikke i særlig grad har tatt i bruk lukkede og semilukkede sjøanlegg. Den ekstraordinære avkastningen innen havbruk skyldes derfor i stor grad at det har oppstått en reguleringsrente.

NFKK mener at vi ikke har klart å utvikle tilbudet i takt med etterspørselen. Innføring av trafikklyssystemet – som skulle sørge for forutsigbar og bærekraftig vekst i bransjen – skulle sikre seks prosent vekst annethvert år. Etter fem år er veksten tilnærmet null. Reguleringen av havbrukssektoren har ikke bidratt til å realisere den ønskede veksten i norsk havbruk og legge til rette for å nå målet om femdobling av laks- og ørretproduksjon innen 2050.

Globalt har også veksten i lakseproduksjon stagnert, noe som illustreres i figuren på neste side.

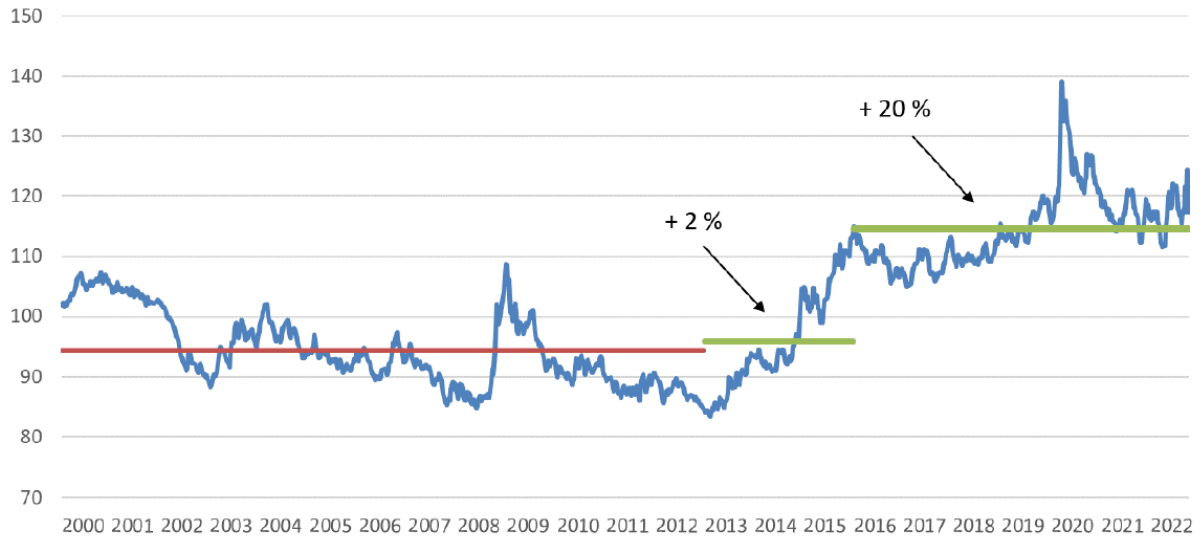

Figur 3: Global utvikling av lakseoppdrett (kilde: Kontali)

Det er flere årsaker til at det oppstått en ekstraordinær profitt for norske havbrukselskap. Manglende evne og mulighet globalt til å øke produksjonen av laks i takt med etterspørselsutvikling har skapt skjevheten mellom tilbud og etterspørsel. Det norske «kostnads-lederskapet» har medført at havbruk i Norge gir bedre marginer enn andre regioner utfra en verdensmarkedspris. Kronesvekkelse har gitt

svært positiv valutaeffekt. Videre har et profesjonelt salgs og markedsapparat bidratt til høy uttelling posisjoneringsmessig og prismessig i verdensmarkedet.

En indeksert valutaindeks mot norsk laks sin markedsvaluta viser at 20 % av prisveksten skyldes valutaendringer. Figuren under illustrer valutaendringenes marginbidrag.

Salmon Trade-weighted Currency Index for NOK; Avg. 2000-2021 = 100

Figur 4: Valutaendringers påvirkning på havbrukssektorens avkastning (Kilde: Kontali)

NFKK savner en reell diskusjon knyttet til om det eksisterer en grunnrente i havbruk eller om den ekstraordinære avkastningen skyldes en reguleringsrente. Derav om en produksjons- og tilbudsvekst som er vesentlig høyere enn de siste år, ville tatt bort det aller meste av superprofitten. Vi tror det er slik, og det hele er blitt forsterket av den svake norske valutakursen.

5. Beskatning av havbrukssektoren

Utformingen av fremtidig beskatning av havbruksnæringen må sikre at skatte- og avgiftssystemet innrettes på en mest mulig effektiv måte. Offentlige inntekter må hentes inn på en måte som i minst mulig grad står i veien for effektiv bruk av samfunnets ressurser.

Forslaget til grunnrenteskatt som er sendt på høring er unødvendig byråkratisk og krever mye administrasjon fra både myndigheter og havbruksnæringen, og bryter med prinsippene om et effektivt skatteregime.

NFKK mener at modellen for grunnrentebeskatning er unødvendig byråkratisk og vil kreve svært mye oppfølging for å fungere i praksis.

6. Nærmere om særskilte utfordringer ved forslaget om grunnrenteskatt på havbruk

Da forslaget ble lagt frem av regjeringen ble det vektlagt at forslaget bare skulle ramme de største havbruksaktørene, og at vertskommunene skulle få mer igjen for å legge til rette for sjømatproduksjon i den kommunale sjøallmenningen. Det ble blant annet kommunisert at kommunene skulle motta halvparten av provenyet. Forslaget som er sendt på høring viser noe annet. For innværende og neste år er dette nå reparert med at 800 millioner ekstra er bevilget til vertskommunene og -fylkene, fra det innhentede auksjonsprovenyet.

Under følger en redegjørelse for elementer ved forslaget som Nettverk fjord- og kystkommuner opplever som er særdeles uheldige for utviklingen av bærekraftig sjømatproduksjon i Norge.

6.1. Proveny

Regjeringen har indikert at skatten vil medføre et årlig proveny på omtrent 3,8 mrd. NFKK mener at forslaget til grunnrenteskatt for havbruk underestimerer provenyet, og forslaget slik det foreligger vil redusere havbruksnæringens investeringsevne og -vilje, og påvirke vekstambisjonene til næringen drastisk. Det medfører også at vertskommunene sitter igjen med langt mindre enn halvparten av provenyet fra sektoren.

6.2. Normpris

I forslaget som er sendt på høring legges det opp til en grunnrenteskatt som utformes som en kontantstrømskatt. Havbruksnæringens inntekter fra havbruk skal beskattes ut fra en normpris hentet fra laksebørsen Fish Pools Nasdaq-pris.

NFKK mener valget om å bruke Nasdaq-børsen som normpris er svært uheldig og gir store uønskede konsekvenser for utviklingen av norsk sjømatproduksjon. Dette er en pris som ikke gjenspeiler den reelle prisen i markedet for laks. Videre tar den ikke hensyn til forskjeller i kvalitet og størrelse. I tillegg dekker den bare en liten andel av totalvolumet, er basert på frivillig rapportering og er ikke dekkende for kontraktsalg eller salg til intern foredling. Forslaget om bruk av normpris kan endre hele markedsdynamikken for norsk laks fundamentalt, og dramatisk påvirke verdiskapningen og antall arbeidsplasser i næringen.

Denne måten å fastsette inntektsgrunnlaget for grunnrenteskatten på, vil gjøre det vanskelig for selskapene å inngå kontrakter for norske volumer. Det vil frata foredlingsindustrien det viktigste verktøyet for kontraktsinngåelser med kundene på bearbejdede produkter. Det er også grunnen til at flere selskaper har sendt ut permitteringsvarsel til ansatte i foredlingsindustrien. Siden normprisen beregnes på etterskudd og først er klar når året er omme, innebærer det en stor risiko for at inngåtte fastprisavtaler kan ligge under det som viser seg å bli normprisen for de enkelte årene. Det betyr at selskapene risikerer å måtte betale skatt for en inntekt de ikke har fått. Ifølge rapporten *Lakseskattens utfordringer* vil normprisen øke effektiv beskatning av risiko fordi modellen ikke tar høyde for forskjeller mellom normpris og faktisk pris. Videre viser rapporten til at om man tar utgangspunkt i den historiske forskjellen mellom prisene på NASDAQ og faktisk salgspris, vil det totale skattetrykket for mellomstore selskap ende på rundt 70 %.

Konsekvensen av dette er at ingen vil risikere å måtte betale skatt for penger som ikke er tjent, og derved avstår oppdretterne fra å inngå langsiktige avtaler med kundene sine. Dette vil i praksis bety slutten på videreforedling av laks i Norge. Noe som er stikk i strid med de politiske ambisjonene om økt bearbejding i Norge. Så lenge forslaget står slik det er foreslått, er det en overhengende risiko for at det vil gi langvarig skade på norsk foredlingsindustri.

NFKK mener at forslaget om bruk av normpris vil ødelegge mulighetene for økt bearbejding i Norge, og må endres snarest for å sikre stabile og forutsigbare rammer som medfører mer bearbejding av laks i Norge.

Det er for øvrig uttalt i ettertid at opprettelse av et normprisråd kan avbøte problemene som er skapt med virkemiddelet normpris. Dette er NFKK svært tvilende til, og det viser at statlige myndigheter ikke har skjønnet kompleksiteten og dynamikken i verdikjeden. Her bør man i så fall finne løsninger som kan

fremme økt innenlands bearbeiding, selvsagt innenfor rammene av det som er mulig i forhold til internasjonale handelsbestemmelser, og som samtidig er enklest mulig å administrere og kontrollere.

6.3. Bunnfradrag

I forslaget er det lagt opp til et bunnfradrag på mellom 4000-5000 tonn i maksimal tillatt biomasse (MTB). MTB forteller hvor mange tonn fisk en oppdretter kan ha i sjøen til enhver tid, og ikke hvor mye en oppdretter har lov til å produsere ilt et år, som ofte er en vanlig misforståelse. Selskaper som har en MTB på mindre enn 4000-5000 tonn er ikke tiltenkt å bli pålagt å betale grunnrenteskatt.

Det er uttalt at forslaget om grunnrenteskatt *kun* skal treffe de største aktørene i markedet, tilsvarende omtrent en tredjedel av næringen. Analyser av den foreslåtte modellen med bunnfradrag på 4000-5000 tonn viser at bunnfradraget er satt såpass lavt at det i praksis berører nærmere to tredjedeler av næringen, herunder små lokalt eide selskaper.

Etter det NFKK forstår er det regnet på feil tallgrunnlag ved at det er tatt utgangspunkt i både tillatt MTB og produsert mengde. I tillegg er det lagt til grunn en lavere reell oppnådd salgspris enn normprisen. Det betyr i praksis at grunnrenteskatten, ifølge rapporten *Lakseskattens utfordringer*, vil slå inn rundt 1830 tonn MTB.

NFKK mener at bunnfradraget er satt på feil tallgrunnlag, noe som medfører at grunnrenteskatten ikke vil skåne de mindre lokalt eide selskapene. Dette er stikk i strid med regjeringens intensjon med bunnfradraget. Ønskes det at grunnrenteskatten kun skal treffe de største, må bunnfradraget økes med minst ti-gangen.

6.4. Investeringsfradrag

I forslaget legges det opp til at selskaper kan få fratrukk for sine fremtidige investeringer i sjøfasen, mens tidligere investeringer ikke danner grunnlag for fradrag. Det fremgår av forslaget at det skal være et incitament til videre investeringer.

Det er et uttalt tverrpolitisk mål om å øke den innenlandske verdiskapingen gjennom mer foredling til konsumklare produkter og bedre utnyttelse av bistrømmer/biprodukter. De store investeringene knyttet til bærekraft og sysselsetting i havbruksnæringen er imidlertid innen settefisk og moderne slakteri/videreforedling. At investeringer i videreforedling ikke er fradragsberettiget, vil gjøre det svært krevende å utvikle mer innenlandsk verdiskaping.

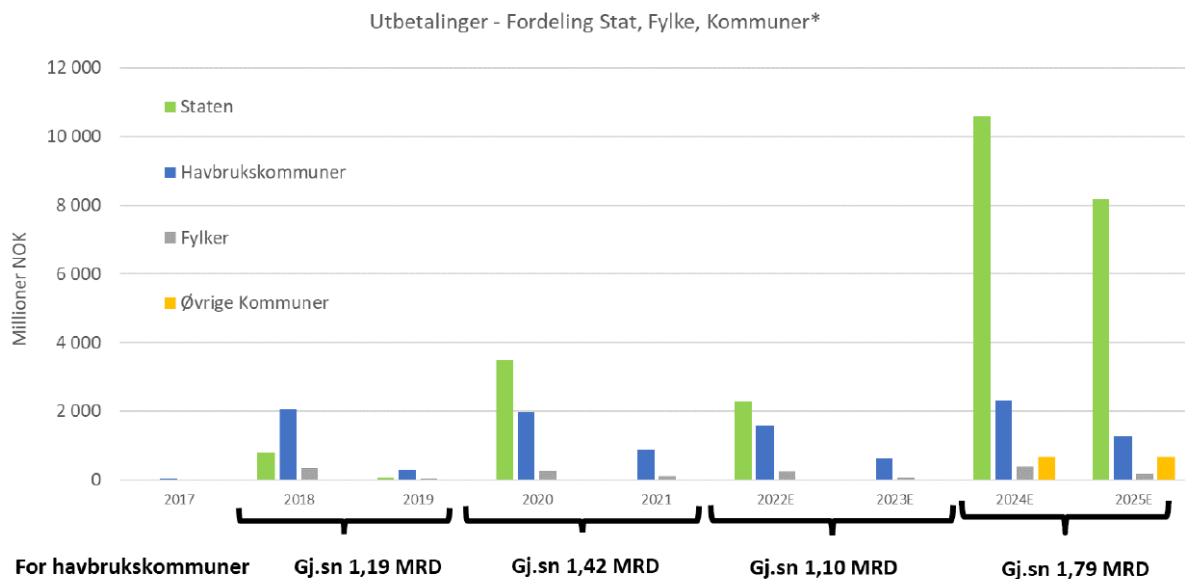
NFKK mener at regjeringen må vurdere dette på nytt, for å sikre at alle investeringer i verdikjeden, særlig nedstrøms, tas inn i fradragsmulighetene. Vi antar det er fullt mulig juridisk, dersom Stortingets vilje er reelt til stede for å fremme den innenlandske verdiskapingen i havbruks- og sjømatnæringen.

6.5. Fordeling av proveny til kommunal sektor

Det er tydelig uttalt at provenyet som hentes inn med forslaget om grunnrenteskatt på havbruk skal fordeles likt mellom staten og kommunal sektor. Det er videre kommunisert på en måte som har skapt et etterlatt inntrykk av at det er vertskommunene som eksklusivt skal tilgodeses.

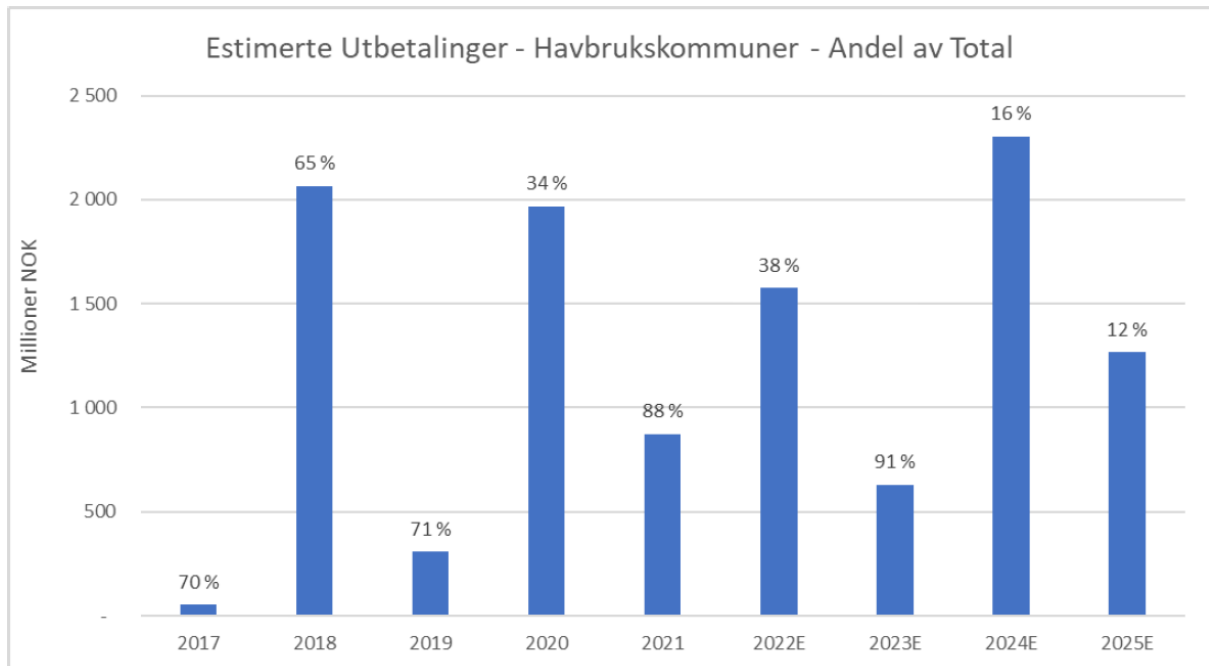
Forslaget som er på høring, vil ikke bidra til dette. NFKK mener det må vurderes om det blir riktig og rettferdig i forhold hvem som er berettiget kompensasjon for ulemper og hvem det er som bør få insitament. For øvrig er forslaget rigget slik at det nødvendiggjør både såkalte «ekstrabevilgninger», og årlige bevilgningsvedtak i stortinget.

Analyser gjennomført av Kontali Analyse viser at det totale provenyet forslaget legger opp til å hente inn er kraftig underestimert. Når kommunenes inntekter skal fordeles gjennom produksjonsavgift og naturressursskatt (fastsatt til 750 millioner NOK hver) og en ekstrabevilgning (fastsatt til 325/400 millioner i 2023), blir kommunalsektors andel langt lavere enn halvparten. Forslaget støtter altså ikke opp om uttalelsene om at kommunal sektor skal få halvparten. Illustrasjonen under synliggjør denne utfordringen med forslaget og viser at staten vil sitte med mange ganger mer inntekt enn kommunesektoren.

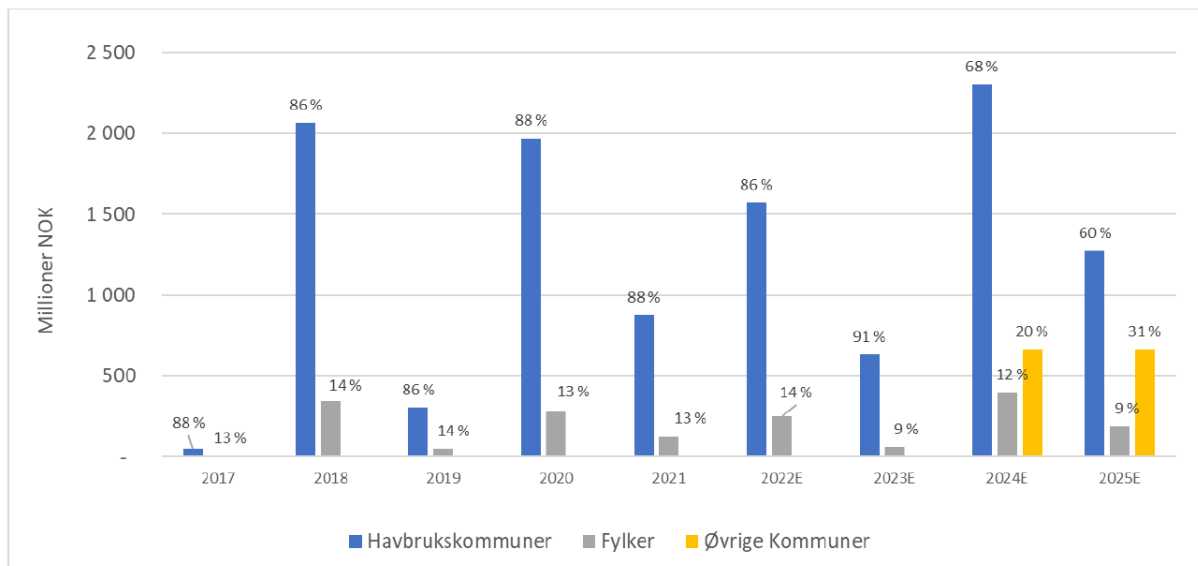
Figur 5: Scenario for utbetaling 2023-2025 (Kilde: Kontali)

For havbrukskommunene betyr dette at kun en mindre andel av inntektene vil tilfalle vertskommunene. Illustrasjonen under synliggjør dette og viser at havbrukskommunene vil sitte igjen med kun 16 % av provenyet i 2024 og 12 % i 2025.

Figur 6: Estimerte utbetalinger fra Havbruksfondet 2023-2025 (Kilde: Kontali)

Analysene av hvordan inntektene fordeles innen kommunal sektor viser at havbrukskommunenes inntekter reduseres ytterligere sammenlignet med tidligere år og provenyet som tilfaller vertskommunene er kun økt marginalt med forslaget.

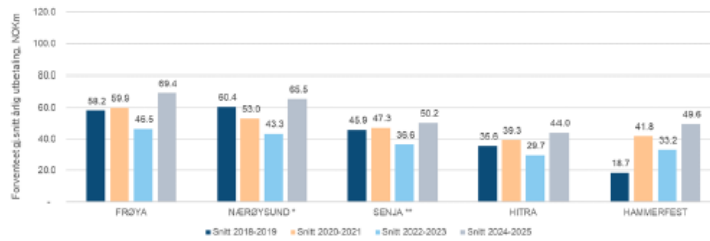

Figur 7: Utbetalinger til kommunal sektoren inkl. %-fordeling (Kilde: Kontali)

Forslaget legger opp til en kraftig kapitalflytting fra fjord- og kystkommunene og over til sentrale strøk, der Oslo og områder rundt hovedstaden vil gå fra ingen inntekter fra havbruk til store overføringer.

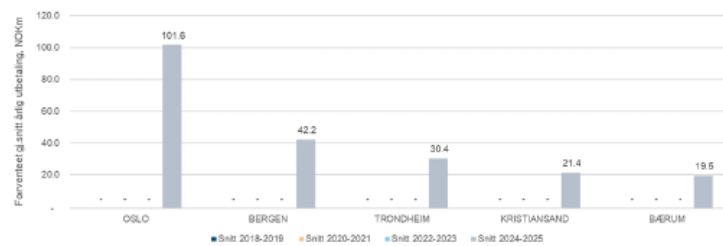
Havbrukskommuner*

Fra 2018 – 2025
Stolpediagram årlig snitt –
per kommune
*Rangering Top 5 (2020-2021)

Andre Kommuner

Fra 2018 – 2025
Stolpediagram årlig snitt –
per kommune

KONTALI

Figur 8: Estimerte utbetaling fra havbruk til havbrukskommuner og andre kommuner.

NFKK mener at forslaget bidrar til unødvendig kapitalforflytning fra havbrukskommunene til andre kommuner på bekostning av utviklingen av sjømatproduksjon, nasjonale mål om vekst og mer bearbeiding på land.

NFKK mener at hele fordelingsregimet må endres for å sikre vertskommunene de inntekter som er uttalt fra regjeringens side. Det er videre svært uheldig at produksjonsavgiften og naturressursskatten er gjenstand for årlige budsjettforhandlinger. Det medfører redusert forutsigbarhet, og NFKK mener at havbrukskommunenes inntekter må hjemles i egen forskrift.

6.6. Oppsummering knyttet til særskilte utfordringer ved forslaget om grunnrenteskatt på havbruk

NFKK mener at modellen for grunnrentebeskatning er heftet med mye usikkerhet og gir svært uheldige virkninger på bekostning av vertskommunene, og at den foreslåtte modellen bidrar til sentralisering av kapital fra vertskommuner og over til sentrale strøk på Østlandet.

7. Avsluttende merknad

Regjeringen har fremmet forslaget uten en grundig konsekvensutredning. NFKK frykter de langsiktige virkningene dersom forslaget står seg slik det er foreslått. Forslaget slik det er fremlagt bør forkastes og det bør settes i gang en grundig prosess som sikrer politikk som ivaretar nasjonale mål om vekst og økt bearbeiding i samspill med vertskommunene og næringen selv. En slik vurdering og utredning må for øvrig harmoniseres best mulig med de kommende utredninger fra h.h.v. «Skatteutvalget» (Rattsø) og «Havbruksutvalget» (Nøstbakken). Vi tør anta herunder at viktige grunnrentepinsipper knyttet til spørsmål som «hva skaper grunnrente?» og «hva berettiger grunnrenteskatt?» blir drøftet og nærmere avklart.

NFKK mener regjeringen snarest må sette i gang en grundig konsekvensutredning av forslaget og vurdere det opp imot de utredninger vi nevner over og de langsiktige målene og ambisjonene for økt sjømatproduksjon og mer bearbeiding på land i Norge. Det er videre svært viktig at regjeringen forkaster forslaget om bruk av normpris istedenfor markedspris og reelle inntekter, slik at vi

opprettholder og videreutvikler arbeidsplasser på land i videreforedlingsindustrien. Regjeringen må også sikre at vertskommunene og -fylkene får halvparten av det totale provenyet som hentes inn, i tråd med de politiske signalene som er gitt, og sikre forutsigbarhet ved å hjemle vertskommunenes inntekter fra havbruksnæringen i egen forskrift.

NFKK er også bekymret over at forslaget har tegnet et bilde om at det å satse på næringsutvikling langs kysten er heftet med stor skattepolitisk risiko og vil gjøre slike investeringer mindre attraktive for investorer innenfor og utenfor landegrensen.

Nettverk fjord- og kystkommuner stiller seg til rådighet for videre dialog rundt beskatning av havbruksnæringen.